

سرکسسه: مهریزی، مهدی، ۱۳۴۱ - Mahrizi, Mahdi عنوان و نام یادآور: آیه الله
 سید عبدالکریم موسوی اردبیلی به روایت اسناد ساواک: به کوشش: مهدی مهریزی و
 محمدمهدی خوش‌قلب. مشخصات نشر: قم: مرکز تنظیم و نشر آثار حضرت آیت‌الله
 العظمی موسوی اردبیلی (ره)، ۱۳۹۶. مشخصات ظاهری: ۲۴۰ص. فهرست:
 یادنامه آیه‌الله العظمی سید عبدالکریم موسوی اردبیلی (رحمة الله علیه): ۲. شبکه:
 ۷۹۰۰-۶۰۰-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فیا موضوع: موسوی اردبیلی،
 سید عبدالکریم، ۱۳۰۴-۱۳۹۵. موضوع: Mousavi Ardebili, Sayyid Abd-el-Karim
 موضوع: روحانیت -- ایران -- فعالیت‌های سیاسی -- اسناد و مدارک موضوع:
 Iran -- Political activity -- Clergy موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب
 اسلامی، ۱۳۵۷- روحانیت -- اسناد و مدارک موضوع: Iran -- History -- Islamic
 Revolution, ۱۳۵۷. Sources -- Clergy موضوع: ایران -- تاریخ -- پهلوی،
 ۱۳۵۷. تاریخ‌ها و قیام‌ها -- اسناد و مدارک موضوع: Iran -- History --
 Pahlavi موضوع: ۱۹۷۸-۱۹۶۱ -- Sources -- Protest movements شناسه:
 افزوده: خوش‌قلب، محمدمهدی، ۱۳۵۴ - رده‌بندی کنگره: DSR ۱۵۲۳/م ۸۰۹/۶
 ۱۳۹۶ رده‌بندی دیویی: ۹۵۵:۰۸۰۱ کتابشناسی ملی: ۴۹۵۶۴۱۹

فیبا

(۷۳)

عنوان: آیه الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی به روایت اسناد ساواک
 به کوشش: مهدی مهریزی و محمدمهدی خوش‌قلب مرکز تنظیم
 و نشر آثار حضرت آیه الله العظمی موسوی اردبیلی (ره) دفتر نگار
 علی شریقی غوثه‌خوان: سید علی سیدابراهیمی، محمدمهدی خوش‌قلب
 و ملیحه سلیمانی صفحه‌آرا: سید علی موسوی کیا شمارگان: ۵۰۰
 نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۰۰-۳۲-۱

تثانی: قم / خیابان شهداء (صفائیة) / کوچه ممتاز

کد پستی: ۳۷۱۵۶-۱۷۳۹۵

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۵۲۹۱-۳

فکس: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۱۳۲

mousavi@ardebili.org

http://www.ardebili.org

فهرست اجمالی مطالب

۷	سخن اول
۱۱	بخش نخست: استاد برگرفته پرونده
۳۸۹	بخش دوم: اسناد برگرفته از آثار دی
۴۳۱	فهرست عناوین اسناد

سخن اول

۱۳۹۵ش/ ۱۳۴۴ - ۱۴۰۰ را می‌توان به هشت دوره زمانی تقسیم کرد:

۱. کودکی تا جوانی در اردبیل (۸ بهمن ۱۳۰۵ تا ۱۳۲۲ ش)

در این دوره، تحصیلات مدرسه‌ای، آموزش دروس عربی، ورود به حوزه و آموزش دروس حوزوی، تدریس دروس مقدماتی و تبلیغ‌های مناسبی در کارنامه ایشان ثبت شده است.

۲. هجرت به قم (۱۳۲۲ تا ۱۳۳۴ ش)

هجرت به قم برای ادامه دروس حوزه صورت می گیرد و نامه ایشان این فعالیت‌ها دیده می‌شود: ادامه دروس مقطع سطح، شرکت در دروس خارج فقه و تفسیر، تدریس لمعتین و قوانین و نیز تبلیغ در مناسبت‌های دینی.

۳. حضور در نجف (۱۶ آبان ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۷ ش)

شرکت در دروس خارج فقه و اصول اساتید نجف و نیز شرکت در درس فلسفه - موم
بادکوبه‌ای، برنامه‌های ایشان در این دوره بود.

۴. بازگشت به قم (۱۳۲۷ تا ۱۳۳۹ش)

این دوره طولانی را می‌توان دوره درخشش حضرت آیه الله اردبیلی از جهات علمی نامید. در این مقطع در پرونده زندگانی ایشان، شرکت در دروس خارج فقه و اصول، تدریس دروس مقطع سطح، تدریس دروس خارج خصوصی، شروع مباحثه‌های قرآنی، نگارش

مقالات در مجله مکتب اسلام و نیز تبلیغ در مناسبت‌های مذهبی ثبت شده است.

۵. حضور دوباره در اردبیل (۱۳۳۹ تا ۱۳۴۷ ش)

نخستین مرحله از حضور اجتماعی معظم له را در این برهه می‌توان دید. فعالیت‌های عمده ایشان در این مقطع عبارت‌اند از: تدریس دروس حوزه در مقطع سطح و خارج؛ پرداختن به تبلیغات مذهبی، اقامه نماز جماعت، راه‌اندازی فعالیت‌های اقتصادی در جهت کمک به مستندان، فعالیت‌های سیاسی از قبیل موضعگیری در جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل، مسکن ناپیتولاسیون.

همچنین در این ایام، جلسات مناظره با بهائیان و تألیف کتاب جمال ابهی به سامان می‌رسد.

۶. اقامه در تهران (۱۳۴۷ تا زمستان ۱۳۵۷ ش)

این دهه را می‌توان به عنوان حضور اجتماعی ملّی نام‌گذاری کرد؛ چرا که ارتباطات گسترده با اقشار تحصیل کرده، دانشجویان - که از شهرهای مختلف در تهران تحصیل می‌کردند - این اثر و نقش را در پی داشت. این مقطع، با فعالیت‌های فرهنگی - تبلیغی، اقامه نماز جماعت، تدریس خارج فقه، تدریس سطح و فعالیت‌های بنیادین فرهنگی از قبیل: احداث مسجد و کانون توحید، تأسیس مؤسسه خیریه کتب امیر المؤمنین (ع)، تأسیس مدارس مفید، دارالعلم مفید و حضور فعال در برنامه‌های رزائی همراه است.

۷. حضور در ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران و اقامت در سنای ممتاز (۱۳۵۷ تا

۱۳۶۸ ش)

حضور فعال در برنامه‌های تأسیس جمهوری اسلامی، مانند - شور و شتاب انقلاب، مجلس خبرگان قانون اساسی، مجلس خبرگان رهبری، و حضور در موه قضائیه به عنوان دادستان کل کشور و رئیس دیوان عالی و همزمان رئیس شورای عالی قضائی - در موه قضائیه و نیز تدریس دروس خارج، مهمترین فعالیت‌های این مقطع به شمار می‌آید.

۸. بازگشت به قم در کسوت مرجعیت (شهریور ۱۳۶۸ تا ارتحال، آذر ۱۳۹۵ ش)

تدریس خارج فقه و اصول در حوزه، تأسیس دانشگاه مفید، تألیف کتب فقهی و فتاوی، عهده‌داری مرجعیت، مهمترین فعالیت‌های این دوره به شمار می‌رود.

بر اساس این ادوار، حضور ایشان در چهار شهر: اردبیل (دو نوبت، حدود ۲۵ سال)، قم (سه نوبت، حدود ۴۱ سال)، نجف (حدود ۳ سال) و تهران (حدود ۲۱ سال) متمرکز بوده است.

م. یکی از طرق شناخت شخصیت‌های سیاسی - اجتماعی در ایران معاصر، مطالعه گزارش‌های ثبت شده توسط نهادهای امنیتی دوره پهلوی است. این گزارش‌ها که توسط مخالفان یا دشمنان و یا رقیبان تهیه می‌شد، گرچه مصون از اغراض خاص نبود، اما می‌تواند زوایای از زندگی افراد را نشان دهد.

بدین منظور در آستانه نخستین سالگرد ارتحال آیه الله موسوی اردبیلی، به شناسایی و گردآوری اسناد پیرامون زندگی آن شاه همت گماشتیم تا بخشی از تاریخ زندگی این عالم ربانی از پس گزارش‌های ثبت شده - اگرچه ناقص و احیاناً مغرضانه - ساواک نشان داده شود. در این جستجو، تعداد ۱۰ سند پیرونده مربوط به ایشان شناسایی شد و تعداد ۲۳ سند نیز از لایه‌های اسناد مربوط به بزرگان دست آمده در مجموع ۲۰۱ سند در این مجموعه جای گرفته است.

نکاتی که در این اسناد قابل توجه است، عبارتند از:

۱. این اسناد از سال ۱۳۴۲ آغاز و تا سال ۱۳۵۷ ادامه دارد.
۲. نخستین سند در این مجموعه، مربوط به سال ۱۳۴۲ و موضوعی آیه الله موسوی اردبیلی در مورد انتخابات است.
۳. در این مجموعه از فعالیت‌های ایشان در ارومیه هیچ گزارشی ثبت نشده است با این‌که بنا به نقل آیه الله علی اکبر قریشی و حجة الاسلام والمسلمین غلامرضا حسینی، بزرگان ارومیه، ایشان فعالیت فرهنگی و انقلابی مؤثری در آن شهر داشته‌اند.
۴. به گفته مسئولان مربوط در وزارت اطلاعات، برخی از اسناد مربوط به ایشان، هنوز اجازه نشر ندارند؛ بنابراین در اختیار ما قرار نگرفتند.
۵. برخی از اسناد^۱ به جهت تردید در انتساب به آیه الله موسوی اردبیلی و یا ناخواه بودن، کنار گذاشته شدند.
۶. اسناد در دو بخش جداگانه آمده است: بخش اول، اسنادی است که در پرونده ایشان

۱. مانند اسنادی که به نام «سید کریم موسوی» است و او نیز از طلاب مبارز بوده است.

مضبوط بود؛ و بخش دوم، اسنادی است که از لابه لای تعدادی از کتاب‌های منتشر شده از سوی مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات به دست آمده‌اند.

۷. اسناد هر دو بخش، به ترتیب تاریخی منظم شده‌اند.

سوم. برای آماده‌سازی این مجموعه، کارهای زیر انجام شده است:

۱. حروف‌نگاری کلیه اسناد و تصحیح مطبعی آن‌ها.

۲. نشانه‌گذاری متون تایپ شده جهت خوش خوان شدن آن‌ها.

۳. رنگ‌بندی اسناد.

۴. تصحیح اغلاط املائی اسناد و افزودن واژه یا حرف ربط میان دو کروه در موارد

ضرور.

۵. درج تصویر تمام اسناد در صفحه جداگانه برای وضوح بیشتر.

چهارم. در پایان از کسانی که در مراحل مختلف آماده‌سازی این اثر سهم داشته‌اند،

سپاس‌گزاری می‌شود. به صورت زیر یاد می‌گردد:

۱. مسئولان بیت حضرت آیه الله موسوی اردبیلی

۲. حجة الاسلام والمسلمین محمد مهدی خلیلی به جهت تنظیم، ویرایش، عنوان‌گذاری

و کنترل؛

۳. آقای علی شریفی به جهت حروف‌نگاری اسناد؛

۴. آقای سیدعلی موسوی کیا به جهت صفحه‌آرایی و حروف‌نگاری

از خداوند منان خواهانم روح این عالم ربانی و شخصیت ذو وجیه را غریق رحمت

واسعه خود گرداند و با اولیای خویش محشور سازد و این اثر را رونق دهد. برای شایسته‌اندن

زوایای زندگی معظم له قرار دهد.

والحمد لله

مهدی مهریزی

دوشنبه ۸ آبان ۱۳۹۶ ش

۱۰ صفر ۱۴۳۹ ق

۳۰ اکتبر ۲۰۱۷ م